

RECHTER JAN VAN DER DOES

Recht en rechtvaardigheid

Kennismakingsadvertenties zijn vindplaatsen van eigentijdse voortreffelijkheden. Ze zouden in geen enkele inburgering-cursus mogen ontbreken.

De man voelt zich thuis in kostuum maar even gemakkelijk in jeans; hij houdt van een goed glas bij de open haard, maar is ook niet vies van een overlevingstocht in een ver land; hij filosofeert graag over prangende vragen van het leven, maar is ook regelmatig te vinden op de tennisbaan.

Soms wordt de lijst als volgt afgesloten: 'Kan niet tegen onrecht.'

Deze mededeling is bedoeld als zoveelste ornament in een leven dat er zijn mag, maar de lezeres vermoedt al snel dat hiermee een verzameling leed wordt samengevat dat vroeger werd gebundeld onder de noemer: schuldloos gescheiden.

Ook mr. Wim ten Doeschot kan niet tegen onrecht.

Hij is een kortademige, gezette man. Bij het lopen helt hij iets naar achteren waardoor de buik wat pronter overkomt. Dit effect wordt nog eens versterkt door een leesbril die, aan een lang koord bevestigd, ergens ter hoogte van het middenrif zijn rustpunt vindt. De wijd openvallende toga is kennelijk gekocht in een tijd dat het gewicht er nog toe deed.

Mr. Ten Doeschot spreekt in korte zinnen. Het ontbreekt hem hoorbaar aan adem om een lange op een natuurlijke wijze af te maken. Het zijn kleine dingen, maar het effect is wel dat ik me extra moet concentreren om zijn betoog te volgen.

Hij is al jaren lid van de oud-katholieke kerk. Dit lidmaatschap heeft hem een sterk rechtvaardigheidsgevoel opgeleverd en een uitgesproken visie op de vraag hoe een mens op zijn best is. Als vanzelf is hij als advocaat terechtgekomen op een terrein waar recht en rechtvaardigheid een moeizame verhouding met elkaar hebben: het vreemdelingenrecht. Hij kan als geen ander recht tegenover rechtvaardigheid typeren. Het recht vordert, aldus mr. Ten Doeschot, dat men elkaar niet doodslaat. Zo staat het in de wet. De rechtvaardigheid eist dat men elkaar tot leven brengt. Daar zal men de wet tevergeefs op naslaan.

Bij een dergelijke vaststelling hijgt hij tevreden uit. Er is geen spel tussen te krijgen.

Voordat de zaak werd uitgeroepen had mr. Ten Doeschot anderhalf uur moeten wachten. Zijn cliënt werd ervan verdacht zich als ongewenst vreemdeling op Nederlands grondgebied te hebben opgehouden, en hij was al eerder voor vergelijkbare delicten tot maandenlange gevangenisstraf veroordeeld.

Toen ik mijn leedwezen uitsprak over het lange wachten, wilde mr. Ten Doeschot daar niets van weten. Hij had de tijd gebruikt om in alle

illustratie: Floris Tilanus

openheid met zijn cliënt te spreken, en het was een genot om met zo een mooi mens in contact te staan. Weliswaar had deze in een ver verleden wat steekjes laten vallen, maar nu leefde hij alleen maar voor anderen. Het weinige dat hij had, wilde hij nog met anderen delen. Hij was bringer van leven.

Het waren voortreffelijkheden die men tevergeefs zou zoeken in kennismakingsadvertenties. Ze behoorden eerder tot het jargon van overlijdensberichten.

Het dilemma was duidelijk: de cliënt had een inbreuk gemaakt op het recht, maar hij had uiteindelijk de rechtvaardigheid hoog in het vaandel.

Het wetboek van strafrecht heeft echter geen weet van een burger op zijn best, zoals het ook geen weet heeft van het juiste moment voor een kostuum. De uitspraak was zes maanden gevangenisstraf.

Mr. Ten Doeschot wiste voor de zoveelste maal met een grote zakdoek het voorhoofd. 'Schuldloos', treffender zou hij de positie van zijn cliënt niet kunnen typeren.

Samen liepen ze naar de uitgang om het gesprek over echt wezenlijke dingen voort te zetten.